8°

Enthält elf Nummern.

MED GUDS WÅLSIGNANDE NÅD
OCH
WEDERBÖRANDES TILSTÅND
YTTRADE TANKAR,
OM
NYTTAN,
SOM KUNNAT TILFALLA WÅRT KJÄRA FÄDERNESLAND,
AF
DES NYBYGGE I AMERICA,
FORDOM
NYA SWERIGE KALLADT,
UNDER
HÖGÄDLE OCH WIDTBERÖMDE
OECONOMIE *PROFESSORENS* OCH KONGL. WETENSK. ACADEMIENS LEDAMOTS
HERR PEHR KALMS
INSEENDE,
TIL ALLMÄNT OMPRÖFWANDE OCH FÖRSWARANDE DEN 13. JULII. 1754. I ÅBO ACAD. ÖFRE LÄRO-HUS,
FÖR
MAGISTER WÄRDIGHETENS ÅRHÅLLANDE,
AF

DANIEL AND. BACKMAN,
ÅLÄNDNINGE.

ÅBO Tryckt, hos Directeuren och Kongl. Boktr. i Stor-Förstendömet Finland, JACOB MERCKEL.

SECRETERAREN
ÅDLE och HÖGAKTADE
HERR ANDREAS GAB. CLAREEN,
Min Högguństige Herr PATRON.

Ringa tid, har lyckan unnat mig, at wiſtas i *Herr Secreterarens* hus; men ſtörre ynneſt har jag dock årfarit, ån jag tror, mig i många tider kunna aftjåna. Mig har warit ombetrodt det dyraſte af alt, hwad *Herr Secreteraren* åger: en Son, ſom, för ſina goda böjelſer och ſedighet, förtjånar allas kjårlek, för ſin qwikhet, allas förundran och för ſin lydnad och alt upförande, ſina huldaſte FÖRÄLDRARS ömmaſte omſorg, har jag fått handleda i bokliga Konſter och Wettenſkaper. Jag önſkar ingen ting högre, ån at jag kunnat wara, för en ſå ſnåll och artig yngling, ſå ſkiçklig handledare, ſom jag ågt, i *Herr Secreteraren*, den fullkomligaſte och ömmaſte PATRON. Wiſte jag, at min förtjånſt ſwarade mot min belöning, ſå hade jag mycket at ſmickra mig med fram för andra. Det törs jag ei tånka. Billigaſt år, at hånleda det goda, jag åtnjutit, från *Herr Secreterarens* widt bekanta godhet, hwarmed han ſtåndigt gjordt ſig af allom högtålſkad och högtwördad. Men åfwen ſå angjenåmt år det mig, at nu, då jag för allmånheten yttrar några enfaldiga tankeſått, om et för mig nog främmande åmne, jag ock får tilfålle, för en dag lågga det åmne, ſom ſtåndigt ſyſſelſåtter mina tankar och hela mitt ſinne: Den ouphörliga wördnad, med hwilken jag åtånker det jag årfarit, och hwilken gjör, at jag i alla mina dagar, högt aktar namnet af

Herr SECRETERARENS

ödmjukaſte tjenare
DANIEL AND. BACKMAN.

Regements-Wåbelen
wid
KONGLIGE ARTILLERIET,
ÅDEL och MANHAFTIG
Herr ERIC LINDQUIST,
Min Gunstige Herr MORBROR.

At Min Herr *Morbror*, på mångfaldigt sått, mig gjordt sig förbunden, årkjänner och bekjänner jag altid; men at wisa, hur högt jag aktar den ömhet och ynnest, som mig år betedd, år en sak, som ånnu blott i önskan består. Det wore wål, om jag förmådde i framtiden fullgjöra mina skyldigheter, i at aftjåna det, som jag nu åtnjutit. Min Herr *Morbror* behagar emedlertid tro, at hwad jag nu gjör, skjer, til at betyga den högaktning och tilgifwenhet, med hwilken jag förblifwer i alla mina dagar

Min Gunstige Herr MORBRORS

hörsamste tjänare
DAN. AND. BACKMAN.

Höglärde Herr CANDIDAT.
Min gode Wæn!

Af den wänskap jag i några år plågat med Eder, min Herre, har jag rönt Edra egenskaper: I åren, utan afwunds tadel, berömwärd för Er dygdewandel. Mitt loford tillägger wäl Eder icke sådant, men dygden sjelf har satt på Eder wärde. Hwad är bättre, än witterhet? hwad stämmer därmed närmare öfwerens, än sedighet? Ingendera saknas, men bägge finnes hos Eder, min Herre. Och allwarsam Gudsfruktan, den I öfwen, lofwar Eder, min Herre, den säkraste belöning: ty dygd, utan sådan kjälla, hwarken duger eller båtar. Fullkomna då, min Herre, genom Eder dygd, Eder sällhet. Grönske den ämnade krantsen, Edert dygdetekn, ständigt, och den dermed följande heder trotse den förtärande tidens wanskl̈ighet! Så uppfyllen I Edra kära Föräldrars och Anhörigas åstundade glädje och alla Edra Wänners nöje! bland hwilka ock är EDER,

Förbundnaste tjenare
ADAM NORDIN.

MONSIEUR.

Allant d'emontrer, dans votre Savante dissertation, les avantages considerables, que notre chere patrie à retirés de ses Colonies à L'Amerique, *vous me procurez, MONSIEUR, l'occasion favorable de vous témoigner pubiiquement l'estime & l'affection que j'ai pour vous.*

C'est ici qu'une autre personne plus babile que moi, pourroit avec raison S'étendre sur les louanges de votre érudition, pour moi je me contenterai Seulement de Considerer avec toute la joye possible vos progrès & de les voir accompagnès des boneurs qui vous sont dûs.

Permettez donc MONSIEUR, que je fasse éclater ma reconnoissance touchant les lumieres, que vous avez en partage & que vous communiquez tous les jours. Soyez même assuré, que je connois tout le prix d'une instruction aussi exacte & aussi fidelle, que la vôtre, & croyez que ma gratitude ne cessera qu'avec ma vie. Jesuis

MONSIEUR.

Votre très humble & très obéissant
Serviteur
ANDRÉ GAB. CLAREEN.

I. J. N.

DEn Ewiga Allmagten, som redt alt, ur des intets linda, och som med sitt kraftiga WARDE, framkallat alla warande ting, til warelse, har på det aldrawisaste sätt, inrättat sina skapade wårk, til sitt NAMNS förhärligande. Et ändamål, som är den wårdigaste orsak til all ting, och hwartil han, gjenom helig Försyn och Gudomelig Styrsel, leder både lefwande och dödt. Det förnuftiga kreaturet får söka sin sällhet, i at se och finna, hur det ena med det andra, efter Allwishetens lagar, styres til så högt mål.

Wi wörde bland annat, wår Guds och Skapares behag, at wisa sin godhet och wishet, i det naturens inråttande, at, om wi wånda wåra ögon på jordklotet, som wi bebo, bli wi warse, hur hwar och en des del framter sina egna förmåner,

 som

ſom han framför andra äger. Et land, en ort, öfwerflödar af de häfwor, ſom ſaknas och behöfwes annorſtädes. Så kringſtrödt i alla werldenes delar gjömmer naturen ſina ſkatter, ſå olika framgjer han ſina alſter, at man tyckes något hwarjeſtäds klaga, (faſt utan ſkjäl), öfwer en ojämn delning eller mindre behagelig lått. Ingen plats, på hela werldenes rymd, finnes ſå rik på härligheter, at han ju icke en tilſats ſöker och finner af främmande orters tilkomna waror. Det är derföre, ſom jordenes inbyggare förbindas och drifwas, til at ſöka ifrån andra länder, hwad de til nödtorft och beqwämlighet ſakna i deras foſterjord, och at aflåta det til andra igjen, hwad de ſjelfwa i ſtörre ymnighet hafwa, än det til inhämſk nytta kan anwändas. Förnuftig århindring wiſar då lått, hur nödigt det är, at det ena folkſlaget tjänar det andra, med de ſkatter, ſom naturen dem i ſär förunnat. Årfarenheten talar för oſſ i owederſäjeliga ſkjäl, om den nytta, ſom männiſko-ſlägtet, af ſådan inbördes betjäning har. At upfylla den briſt, ſom et land och rike har på nyttiga och nödiga häfwor, hafwa ſluga folkſlag, bland annat, warit betänkte på *Coloniers* inrättande. Jag wil nu ei inlåta mig, at tala om alla de afſigter, man haft wid *Coloniers* anläggande; nog af, at man af Hiſtorien inhämtar, at eftertänkſamma folkſlag anlagt dem, på ſådana orter, hwadan de, gjenom wis inrättning, kunnat få ſådant, ſom de ſjelfwa ei ägde, utan nödgades taga af främmande. De flera *Colonier* ſom Europeerne, i deſſe tre ſiſta hundrade åratal, affänt både til Aſien, Africa och America, intyga det nogſamt. Hwad deſſe bidragit och än bidraga, til deras moderlands tilwäxt och magt, lyſer enom och hwarjom klart i ögonen. Lycklig den regering, ſom wandt ſig, at ei allenaſt ſe på närwarande, utan ock på framtiden! Iag kommer för denna gången, at endaſt, på en del af denna nytta, wara upmärkſam, när jag på deſſa blad, lämnar några enfaldiga tankeſätt, „om och hwadför fördelar kunnat til-„falla wårt kjära Fädernesland af det fordom ſå kal-„lade Nya Swerige, eller huruwida det warit oſſ nyt-„tigt, at det förblifwit under Swenſka Kronan. Min kårta tid förtar mig en erforderlig granſkning wid ämnets utförande; därföre, Min Läſare, gynna deſſa i haſt yttrade tankar et mildt ompröfwande. En ynneſt, ſom gläder mig och hedrar dig ſjelf; ty kom ihåg, at et wäldömmande ſinnelag tilbinder ſig allas hjertan, då däremot et wrångt ſinne, gjenom des förhatliga domar förråder ſin ſwaghet och råkar omſider ſitt egit förakt i andras förklening.

§. 2.

Ämnets afhandlande bjuder mig, at förſt något orda, om det, ſom gaf wåra Förfäder anledning, til at begje ſig til ſå långt aflägsna orter; ſedan at kortel. upräkna hwad förmåner detta land äger, och ſiſt underſöka, om Swerige kunnat deraf wänta en wärkelig nytta. Glorwyrdigſt i åminnelſe

ſe Konung GUSTAV ADOLPH förde då Swänſka Konunga Sceptren, ſig til odödeligt åreminne hos efter wärlden, ſina fiender til ſkräck, ſitt rike til ſkygd, wårn och upkomſt, når en del af Europeiſka folkſlagen ſikte om hwarannan, til den af guld och ädla ſtenar lyſande fjerde werldenes del, ſom af Columbo 1492, och af Americo veſputio 1502. beſeglades, och hwilken af den ſiſtnämde fick namnet America: Wår Nordiſka Monarch war bemödad och oförtruten, at föra alt til wärkſtällighet, ſom til det ännu under mycken wanmagt arbetande Fäderneslandets uprättande och förſtärkande kunde uptänkas. Bland annat, låt den Stora Konungen, Sjöfartens och Handelens utwidgande til de fördelagtigaſte orter, wara et ömt ämne för ſin omhugſenhet. Inbördes oenighet och en rått handels förſummande woro ordſaker, hwarföre Swerigje, måſt til den tiden, legat likaſom och ſäfwit, når de andra ſlugare Europeiſka magter förſkaffade ſig härliga länder i de andra werldenes delar; men då når en ſå hug-ſtor Konung och ſorgfällig Herre underſtödde Swenſka Kronan, war det tid at wakna. Knapt handt en Hålländare wid namn *Vilhelm Uſſelinx* föredraga Konungen, i underdånighet, nyttan af et Wäſt-Indiſkts-Compagnies uprättande, och wiſa möjligheten för de Swenſka, at, med lika fördel, ſom andra Europeer, drifwa handel på Americanſka orterna, innan Konungen gillade i nåder, hans förſlag, och gjenom ſammanſkjutande til Skjepps utredningen utförde det ſamma. Då war bekant,

bekant, at et wildt folk innehade landet, hwilket til handelens drifwande war minſt ſkickligt, dels för des oförſtånd och låttja, ſom hindrade det, at upådla det goda det hade, at rikta ſig med, dels för des gudlöshet och i förbund opålitlighet. Det war då nödwändigt, at förſe landet, med förſtändige och Chriſtne inbyggare, ſå framt någon handel dår ſkulle winna framgång; ty blef det belefwadt, af Konungen, at, gjenom öpna bref, tilbjuda ſina underſåtare frihet, at reſa til denna ort, förſöka dår ſin lycka, och lämnades dem frit, at dårifrån komma tilbakas, om ſå behagades. På ſå nådigt tilbåd infunno ſig Swenſkar och Finnar, til någon myckenhet, ſom begåfwo ſig härifrån, för at bebo det omtalta landet. De anlände lyckeligen til en del af det land, ſom af Ängländarne förut war beſökt och af dem blitt kalladt *Virginien*. Den ort, de kommo til, war då af de Ängelſke förlåten. De willa Americaner beſutto landet, och mot betalning ſålde de det, til någon del, åt wårt anlände Nybygge. I anſeende til det, at Ängländaren förut beſökt orten, wille han ſtraxt gjöra anſpråk på honom; men gjenom Hans Excellences Riks-Rådets Gref *JOH. OXENSTIERNAS* bemedlande, affade ſig den Ängelſka Kronan ſin förmenta rått, år 1631. Hålländare, ſom bodde omkring den fläck, ſom wåra wunnit dubbel beſittnings rått på, fingo ſamma ſjuka, ſom de Ängelſka förut hade, och, för det de förr til landet anlänt, wille de tilwälla ſig ägande råttigheten. Och ehuruwål de, för de Swenſkas ankomſt,

komst, ur denna orten, af willarna aldeles woro kjörde, så war dock wårt Nybygge så raisonabelt, at det med årfordrad betalning löste landet, af dessa obilliga grannar, hwilka lika Æsopi hund på hö, missunnade det åt andra, som hwarken de ägde eller besittia kunde. Jag wet då ei om något, af alla de folk, som flyttat til America, med större rått besitter sin del, än wårt Nybygge gjorde sig, gjenom kjöpslag och öfwerenskommelse; men icke gjenom öfwerwåld och blodiga wapn, hwaruti dock Swenska Nation, den tiden war hela werldenes skräck. Landet förblef så sedan under Swerige, ungjefär från 1630 til 1655, då de Swenska inwånare plötsligen blefwo af de Hålländske öfwerfallne, som underlade sig landet; men med lika ostadig lycka, som ogrundad rått. De gladde sig ei länge af sin oråttmåtiga, besittning innan de, år 1664, måste lämna både Nya Swerige och Nya Hålland åt Ängländarens segrande wapn, under hwilka de sedan til denna dag förblifwit.

3. §.

Nu kommer jag at tala något om sjelfwa landet. Det år tåmmeligen stort, belägit omkring floden *de la Ware*, liggande ungjefär under 30 gr. 40 min. latitud: Climatet år blidare än hos oss. Wintrarne äro hwarken så swåra eller långa, som hår. Om sommaren hafwa de en tempererad wåderlek. Med et ord; det år nu den förnämsta delen af alla Ängelska provincer i norra America; ty hwar-

hwarken år det plågadt af sådan kjöld, som de, norr om det, belägna landskap, eller af sådan hetta, som de södre; det öfwergår i fruktbarhet alla de andra, och har man ännu ei exempel, at de där haft någon misswäxt eller dyr tid på matwaror; emedan, för Sommarens långd, de så flera slags sådes arter, på olika tider, hwilket gjör, at, om den ena misslyckas, kommer den andra fort, och den wåderlek, som skadar den ena befordrar merendels den andra, hwadan det och med rätta kallas Americas kornbod. I skogarna wäxa willa Mulbärsträn af 2 slag, walnöt-trän af flera slag, hwaraf somliga, til wirke i skjönhet och wärde wida öfwergå de Europeiska; åtskilliga trän, til fint arbete; många slags medicinal wäxter, som dädan föras til andra orter: såsom, Polygola, Aristolochia virg. Maskfrö, Lobolia, Dierwilla, Sassafras. Willa winrankor löpa upför träden; hela landet år af segelbara floder gjenomskurit: Luften hälsosam. Inwånarena drifwa en stark handel, med de omkring liggande Americaner, af hwilka de, för brånwin, groft kläde, band, messingstråd, yxor, knifwar, kjetlar, grytor, byssor, krut, kulor eller hagel. m. m. tilhandla sig, för et mer än lätt pris, allehanda dyrbara skinwaror. För spanmål och tråwårke, hwarmed de förse en stor del af södra America, få de redbara penningar i guld och silfwer, allehanda färge-sorter, *Indigo*, *Brissiljetred* m. m: Såcker, *Coffee*, *Chocklad*, dyrbara tråslag, med et ord: alt hwad Wäst-Indien, af synnerligt wärde framalstrar.

Nu

Nu hafwa åtſkilliga börjat här plantera Bomulls-plantor, hwilka ſynas, här wela tämmeliga fort. Den i ſitt ſlag oförlikneliga, och i ſtort utrop kom-na, *Virginiſka* Tobaken planteras och trifwes här ſom bäſt. Hwad guld angår, ſå berättar wäl In-genieuren Pehr Lindſtröm, hos Campanium i be-ſkrifningen om Nya Swerige, pag. 35. at en will American ſagt, för Swänſka Gouverneuren, det han wiſte et helt berg, ſom beſtod häraf; men ſom man, ſedan den tiden, ehuru noga Europeerne ſökt der-efter, icke funnit minſta tekn därtil, ſå har man anledning, at draga berättelſen i twifwelsmål; ei heller har man uptäkt där några dyrbara Metaller eller ädla ſtenar, af något wärde; men af jern gif-wes där mera, än man gjerna önſkade.

4. §.

Nu wele wi korteligen underſöka, om det gag-nat wårt Swerige, at hafwa behållit det ford-na nya Swerige, och ei ſå ſnöpligen det bortlä-mnat, och om det kunnat gjöra ſig några ſynnerli-ga förmåner af detta land. Förnämſta orſaken hwar-före Swenſka Regeringen näppeligen wårdade ſig, at fråga efter deſſa landſkaper, ſedan de af fienden blifwit borttagna, ſäjas warit: at man icke funnit landet fult af guld-och ſilfwer-grufwor, ſom i Mexi-co och Peru; men Sweriges ſtora olycka har wid nyttiga anläggningar oftaſt warit, at endaſt ſe på närwarande och ſnar winſt, och ei på den tilkom-mande och framtiden tillika, utan förakta hwad ei ſtraxt riktar. Hwad gagnar oſſ en *Colonie* i A-merica, ſom icke frambringar guld och ſilfwer, het-te det? Lika ſom man ei ändå haft margfall nytta af den. Aldeles ſamma tankar, ſom Swerige hyſte om *Colonien* Nya Swerige, hade åtſkillige i Franſka Miniſtèrn, några få år förut om Canada, hwilket ligger ännu långt mera til norr i America, och ſyntes då kaſta litet eller intet utaf ſig, utan war mera koſtſamt. Några Ängelſka kapare togo in måſt hela detta Canada år 1629. Åtſkilliga i Fran-ſka Miniſtèrn woro då af den tanka, at Frankri-ket ei borde begjära det tilbaka; emedan det wore mera en börda och utgift än förmån för Franſka kronan; men de mera eftertänkſamma Miniſtrar woro af en hel annan mening. Man läſer deſſa uplyſte Franſke Herrars förträffeliga ſkjäl, mogna och grundade tankar, med ſtörſta nöje, uti *Char-levoix Hiſtoire de la Nouvelle France* T. 1. p. 269. och följande. Där får man igjen en den förträffe-ligaſte egenſkap hos en ſtor ock djupſinnig Mini-ſter, nämligen: at ei ha endaſt det närwarande för ögonen och därpå arbeta, hwilket måſt alla kunna gjöra, utan jämte det lägga hälſoſomma pla-ner för framtiden och efterwerlden, at i dag lägga faſta grunder, på hwilka Fäderneslandets ſällhet, ju längre des bättre, bygges och rotas, ja ſe och fin-na det, hwaraf det allmänna, 1, 2 a 300 år härefter, kan inhämta frugt och nytta: Således har Frankri-ket, förſt i deſſa tider, börjat röna förmån af det, at

at Canada då blef tilbaka fordradt och återfådt. När Frankriket haft och hafwer mycken och ansenlig nytta och förmån af Canada, som ligger så långt i norr; hwad skulle icke wi då haft af den, som är kjärnan af norra America? Wi wele endast anföra en och annan nytta, för kårthetens skuld, den wi nödgas beflita oss om.

Som i 3. §. är nämndt, så finnas Mulbärstrån i mycken ymnoghet wäxande willa i skogarna. At silkes maskarna, födde med dessa Americanska blad, frambragt det aldraskjönaste silke, som kan gifwas, har mångfaldig årfarenhet bestyrkt. Hade ei Swerige då kunnat anwändt en stor del af denna Province til silkes afwelen? Tänk, hwad penningar härigenom blifwit besparde! Bomullen trifwes där wäl; hela inrättade plantager däraf skulle ju gagnat oss ansenligt. Det är nämndt förut, at denna province är Americas korn- eller spanmåls-hus, at inwånarna för spanmål och tråwärke få, ifrån södra America, alt det, som där frambringas, såsom: Såcker, *Coffee* m. m., at de få genom handel med de willa, som bo omkring dem, alla kostbara skinwaror m. m. Hade ei Swerige då kunnat förhoppas mycket godt, från så rikt land? Landet lämnade sina härligheter åt Swenska undersåtare. Det fordrades ei annat, än wisa inrättningar, at med detta nya Sweriges fördelar förstärka det gamla. Wårt kjära Fädernesland har ju kunnat hushålla med detta des Nybygge, som England det nu gjör, låtit inwånarena drifwa förenämda plantager och handel, men

men icke tilstatt, at blanda sig i sådant, som Swerige kunnat åstadkomma: til ex. ei befatta sig med jernwärk, utan taga alt sådant från gamla Swerige; taga alla fabricerade waror af ull, linne m. m., härifrån; at, som Ängelsman nu gjör, förbjuda wid confiscation alla främmande nationer, at handla på samma *Colonie*, eller dit införa sina waror, utan at samma gått genom Swensk hand. Kortel. handelen har kunnat, genom öfwerhetens wisa och sluga omsorg, så inrättas, emellan gamla och nya Swerige, at inwånarena, på ömse sidor, warit i högsta grad nögda, och bägge funnit af hwarannan lika utkomst och lika fördel. Det torde och då warit lätt för Swerige, at skaffa sig någon ort i Södra eller medlersta America, så har handelen warit des lyckligare, som nya Swerige kunnat förse den med säd, och få igjen det af sina egna, som annars fås af främmande. Hwad myckenhet af folk hade ei genom denna handel fått födan? Hur långt högre har det ei drifwit wår handel och sjöfart? Det har gjedt oss en stark och öfwad sjömagt. At kronans inkomster och drätsel häraf ökts, eller ökas kunnat, lär hwar och en finna möjligheten af. En ogjemen nytta för oss, som (derigjenom sluppit åtskilliga dryga utgifter wi nu få kjännas wid).

Men därest Swerige ändå ei funnit sin räkning wid detta land, som jag dock aldrig kan förestålla mig, så hade det wäl låtit sig gjöra, som Holländaren gjorde, nämligen: de hade kunnat för detta byta sig til något stycke land, i Södra America af Angels-

gels-

gelsman, hwarest Säcker, *Choclad*, *Indigo* m. m., som wi ei kunna umbära, finnes. Således fick Holland för Nya Swerige, det skjöna Surinam. Man kan wara säker, at Ängland afstått wäl et bättre land i södra America, om det tilbaka fått nya Swerige, på det, at alla des *Colonier* i norra America kommit at ligga i en kjed, utan någon afbrytning, af främmandes land emellan; at ei nämna om den harmonie, som den tiden war bägge kronorna emellan, då all sådan afhandling eller byte i wänlighet kunnat skje. Men at aldeles ei wårda sig, om den ringaste fördels åtnjutande, hwartil man hade mångfal rätt, utan låta alt utan åtal, afstås, tycks wara nog raisonabelt; men som jag ei kan säja, om det är nyttigt, så hör det ei til mitt ämne.

5. §.

De i föregående §. omtalte fördelar woro större, än man bordt lämna dem åt andra; men icke des mindre torde några skjäl uptänkas, som skulle säja, det warit onödigt, at öfwersätta Nybyggen til America. Ehuru flera skjäl torde kunna anföras, så lär dock följande wara bland de wigtigaste och mäst wärde, nämligen: at så härligt land jämte de friheter, som dem unnades, hwilka dit reste, skolat förmodeligen så stuckit allom i ögonen, at de, misnögda med sin kulna fosterjord, flyttat sig härifrån. Et så skadeligt ondt för riket, at det hotat med nödwändig undergång och förderf. Man skulle tyckas ha orsak, at så mycket mer befara detta, som man wet, hwad nästan otaliga folkskarar öfwergjet Europa, och satt sig neder i Amerika. Man har af säkra documenter, at wid år 1680. räknades, med män, qwinnor och barn tilhopa tagna, til 1000 eller det högsta 1500 själar, i Pensilvanien, som är en del af det fordna nya Swerige; men nu har folkmyckenketen, gjenom flyttningen, ifrån Europa, så förökt sig, at, wid slutet af sista kriget, kunde samma landskap utgjöra 80000 män, stridsbart krigsfolk. Man skulle tro, at, om någon Regjering i Europa skulle hafwa winst af America, så skulle det wara den Spanska; men förfarenheten tycks wisa, at just desse tyks hindra des tilwäxt i styrka, och riket aldeles utmärglat. Silfwerflättorna ifrån Peru och Mexico, ehuru många och ansenliga de ock warit, hafwa dock aldrig förmått ärsätta förlusten, som Spanien gjordt af folk och inbyggare.

Häraf tyks ock följa den olägenhet, at nybygget, i hast, kunde blifwa mägtigare, än det folk, hwarifrån det blitt utskickat, då ock det wore klart, huru swårt det warit, at drifwa dem til undersåtelig undergifwenhet, som, påckande på sin styrka och magt, ei welat årkjänna något öfwerwälde eller undergå några föreskrefna wilkor.

Jag nekar ei, at detta onda wore ensamt kraftigt och gjällande, at afskräcka ifrån Nybyggens uprättande i America, om det ei kunde gjenom wisa inrättningar lätt förekommas. Det kunde ju ingen

gen slippa dit, eller där bli antagen, utan den, som warit försedd med öfwerhetens tilstådjelse; ty då höga wederbörande wiste, huru mycket folk, härifrån kunnat aflåtas, hade de med lika ömhet, som försigtighet lätteligen förekommit en skadelig utflyttning. De, som landet nu äga, hafwa ei fylt det, af egit, med det talrika folk, som där finnas. Försigtiga inrättningar hafwa gjordt, at de i besittning tagne länder, äro wäl folkrike, dock utan at öda deras inhemska borgerliga samhälle. De hafwa, med fördelar och förunta friheter, til sig, låckat allehanda slags folk, dem sedan sig så tilbundit med wis styrsel, at laglydnad är ei hos dem twång, utan frihet. Jag kunde ännu anföra flera inkast, som plåga gjöras mot nya *Coloniers* inrättande; men, utom det, at jag nödgas undfly widlyftighet, äro samma inkast sådana, som en och hwar eftertänksam både lätteligen kan upfinna och med lika lätthet wederlägga.

6. §.

Desse äro de enfaldiga tankar, som jag låfwat lämna, om den nytta, wårt kjära Fädernesland kunnat tilfalla, af des Nybygge i det fordom kallade nya Swerige i America. Det lär wara för oss lika omöjligt, at nånsin mer få glädja oss, af des tilfallande, som det gjör allom rättänkande ondt, at den oss trånfallit. Nu mera är för Swerige omöjligt, at få åfwannämde land tilbaka; ty om ock medgafs den orimligheten, at Ängland sjelft,

sjelft, skulle wela det återställa, til des första ägare, så skulle dock inwånarena sjelfwa på intet sätt förmås därtil: De hafwa, gjenom den wise *Penns* sluga föranstaltande, fått så stora friheter, at det tycks nästan wara ogjörligt, at kunna förbättra dem. Folk af alla läror, endast de ärkjänna en GUD, och ei lära eller företaga sig något mot Regjerningen, hafwa där sin fria religions öfning, och njuta lika förmåner med hwarandra. En och hwar kan på wist sätt anses som en Konung i sitt hus; utlagorne äro, i proportion emot det, som i andra länder är brukeligt, så ringa, at de näppeligen kunna hafwa namn däraf. De skulle därföre på det högsta förswara sin frihet, och emotstå den minsta ändring, de trodde tilämnas mot sig; och, som landet nu swärmar af folk, och kunde i nödfall upsätta en Armee af 100000 stridsbara män, så wore ei lätt, at där något med wåld wela försöka. Men at Swerige ännu, på något annat ställe i America, kunde få et, för des handel någonsin så godt och fördelaktigt land, som nya Swerige, endast det i tid bewakar sitt bästa, det är och blir en afgjord sanning, det wore ock så mycket mer at önska af hwar Swensk, som det allmänna däraf fick samla in de frugter, och igjen fägna sig af den nytta jag talt om, hwilken jag jämte all annan sällhet tilönskar mitt kjära Fädernesland intil min lefnads

ÄNDE.

Min Kjäreste Broder!

Wid detta tilfälle önskade jag, mig kunna uptäcka glädjen, öfwer at se, Dig igjen lämna allmänheten prof, af Din skicklighet; ty då hade jag den fägnad, at hafwa uptäkt den häftigaste Broderliga kjärlek, hwarmed jag gläds öfwer Din förkåfran och lycka. Af naturlig drift älska wi hwarannan, så högt, som några Syskon; Den upfostran wi tilsammans haft, af wåra huldaste FÖRÄLDRAR, (wälsignad ware Deras ömhet, Deras omsorg och Deras möda!) har gjett wår naturliga kjärlek dagelig tilwäxt; När wåra öden så fordrat, at wi skulle lämna deras hus, och söka wår upkomst annorstädes, har den milde GUDEN så lagat, at en och samma ort oß bägge warit ämnad, at försöka wår lycka på. Här har förtroende så mycket mer tiltagit, som wi ei andra haft, at tiltro oß, än Du Mig och Jag Dig. När Du berättade Mig Din föresats, med detta Ditt förehafwande, så gladdes jag, öfwer lägligheten, at betyga min tilgifwenhet, och hoppades, at ingen lärer mißtyda en så menlös gjerning af alla dem, som, af deßa dina yttrade tankar, inhämta det Äldre och Nyare Sweriges fördelaktiga förening, och läsa i deßa mina få ord en Äldre och Yngre Broders odödliga tilgifwenhet.

Din trognaste Bror
CARL JOHAN BACKMAN.

Geschichte

Rußland.

L